

นโยบายทางด้านการใหญ่ของธนาคารพาณิชย์

การปล่อยเงินกู้ถือว่า เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของธนาคารพาณิชย์ เพราะรายได้ส่วนใหญ่ของธนาคารจะได้อาจมาจากดอกเบี้ยเงินกู้ และในขณะเดียวกัน การปล่อยเงินกู้ก็ต้องเผชิญกับอัตราความเสี่ยงสูง ดังนั้น ธนาคารจึงจำเป็นต้องมีการวางนโยบายทางด้านการใหญ่ที่ดีพอ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ของธนาคารพาณิชย์ และรับใช้บริการแก่สาธารณะที่ธนาคารตั้งอยู่อย่างน่าพอใจ และมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใหญ่มีพอสรุปได้ดังนี้

1. นโยบายเงินกู้
2. นโยบายทางคานหาหน้าทีเงินกู้
3. นโยบายเกี่ยวกับการหาลูกค้า
4. นโยบายการคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้
5. นโยบายการรักษาสภาพคล่องของธนาคาร
6. นโยบายเกี่ยวกับหลักประกัน

1. นโยบายเงินกู้

ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องมีนโยบายเงินกู้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะปฏิบัติในการปล่อยสินเชื่อที่รัดกุมและถูกต้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งลูกหนี้ที่ดีของธนาคาร เพราะถ้าหากธนาคารไม่มีนโยบายที่ดีภายหลังการปล่อยเงินกู้ จะทำให้ธนาคารมีความเสี่ยงต่อหนี้สูญและอาจมีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวมในกรณีที่เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น นโยบายเงินกู้ของแต่ละธนาคาร อาจจะกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ นโยบายของแต่ละธนาคารย่อมแตกต่างกันออกไป แลวแตขนาด ลักษณะ และแนวความคิดของผู้บริหารในธนาคารนั้น ถ้าจะให้ได้เงินกู่มากขึ้น ธนาคารจะต้องกำหนดให้แน่นอนลงไปว่า ในขณะที่ใดต้องการปล่อยเงินกู้ในลักษณะอย่างไร แกธุรกิจประเภทใด เป็นต้น หากฝ่ายบริหาร

เจ้าหน้าที่เงินกู้ และลูกค้าไม่มีความเข้าใจชัดเจนนโยบายเงินกู้ของธนาคาร ก็อาจเสียลูกค้าที่ดีไป เพราะฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายขาดความเข้าใจที่ดี ในทางปฏิบัตินโยบายเงินกู้มักไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มักจะถือปฏิบัติโดยการบอกกล่าวกันต่อ ๆ มา⁷ นโยบายเงินกู้มักจะยืดหยุ่นแก้ไขได้ง่าย เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัฏจักรแห่งธุรกิจการค้า เศรษฐกิจ การเมือง และฐานะการเงินของประเทศ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ผิดต่อกฎข้อบังคับว่าด้วยการใหญ่ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ และกฎข้อบังคับอื่น ๆ อีกด้วย⁸

ปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดนโยบายเงินกู้ คือ

1. ชนิดของเงินกู้อย่างไร ที่จะปล่อยกู้ ควรจะดูว่าเงินกู้ที่จะปล่อยไปนั้น จะไปใช้ทำกิจการอะไร และจะต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของธนาคาร และเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศด้วย
2. แหล่งที่จะปล่อยเงินกู้ จะปล่อยเงินกู้ไปในแหล่งใด หรือผู้กู้จะนำเงินไปนั้น ไปใช้ประโยชน์ในท้องที่ใด เราจะต้องพิจารณาแหล่งที่ผู้กู้จะนำเงินไปใช้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ คือ ไม่ใช่แหล่งที่มีโจรผู้ร้ายชุกชุม หรือเป็นแหล่งผูกขาดการค้า
3. การคิดดอกเบี้ยจากลูกค้า นอกจากจะแบ่งตามประเภทของกิจการ เช่น กู้ไปเพื่อการค้า เพื่อการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการเกษตรกรรมแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงลูกค้าแต่ละรายว่า เป็นลูกค้าที่ดีของธนาคารมากน้อยหรือไม่ เป็นลูกค้ายาวนานหรือลูกค้าใหม่ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะแตกต่างกัน อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดกับลูกค้าที่มีเครดิตที่สุด คือ ลูกค้าที่ได้รับความเชื่อถือ หรือมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ เป็นอัตราที่ต่ำสุดที่คิดจากลูกค้า (Prime rate)⁹ อัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้านี้ ยัง-

⁷ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เงินกู้ของธนาคาร.

⁸ ชรินทร์ พิทยาวิรัช, ธนาคารพาณิชย์ ไขมาตรการอะไรในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2512), หน้า 45.

⁹ วารสารธนาคาร (กันยายน, 2515), หน้า 179.

มีลำดับสูงต่ำแตกต่างกัน สุดแต่ระดับความเชื่อมั่นไว้วางใจที่มีอยู่กับลูกค้าแต่ละราย

4. หลักประกันหรือหลักทรัพย์ การกู้เกือบทุกอย่าง ธนาคารจะต้องเรียกหลักประกัน ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งหาปริมาณหรือสิ่งหาปริมาณ หรือบุคคลที่ธนาคาร เชื่อถือมา คำประกันก็ได้ หลักประกันดังกล่าวจะต้องมีมูลค่าคุ้มกับวงเงินที่ใหญ่ แต่ก็ไม่ไคยยึดหลักอันนี้เสมอไป ในบางกรณีหรือบางโอกาสธนาคารอาจใหญ่ไปโดยที่หลักประกันไม่เพียงพอ แต่ผู้กู้ก็แสดงให้เห็นถึงความสามารถ และธนาคารเองก็คาดว่า ลูกค้าจะนำเงินไปหาทำไรในการดำเนินธุรกิจได้แน่นอน ก็อาจปล่อยเงินไปไค

5. ระยะเวลาในการใหญ่ขึ้น ไม่ควรจะให้ยาวนานเกินไปนัก เพราะระยะเวลา นานเกินไป ค่าของเงินมักจะเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกประการหนึ่ง จะทำให้ลูกค้าไม่มีความกระตือรือร้นที่จะนำเงินที่ไปทำประโยชน์ เพื่อจะได้นำเงินส่วนนั้นมาชำระคืนต่อธนาคาร เพราะให้เวลานานเกินไป ถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น จะทำให้กระทบกระเทือนถึงเศรษฐกิจของประเทศได้ เพราะการที่เงินไปจมอยู่นานเกินไปนั้นเอง แทนที่จะกลับมาหมุนเวียนในวัฏจักรของการใหญ่ขึ้นอีก

6. การกระจายเงิน การปล่อยเงินกู้ ควรจะมีการกระจายเงินที่จะให้ใหญ่ออกไปหลาย ๆ ธุรกิจ คือสมมุติว่า ในขณะนี้สินค้าชนิดหนึ่งกำลังเป็นที่นิยมของประชาชนมาก คือ มีอุปสงค์ในสินค้านี้มาก ทำให้ผู้ประกอบการต้องการเงินไปลงทุนในสินค้าชนิดนั้นมาก หากธนาคารจะปล่อยเงินกู้ในการนี้ ควรจะไคพิจารณาแยกใหญ่ไปหลาย ๆ ธุรกิจ เพราะไม่ว่าธุรกิจหนึ่งกำลังทำไคไรไคงคงาม แต่อีกธุรกิจหนึ่งกำลังจะล้มจมก็เป็นไคได้ ถ้าหากไม่มีการกระจายแล้ว และเงินที่ปล่อยออกไปตกอยู่กับธุรกิจที่กำลังจะล้มจม อันเนื่องมาจากการบริหารงานของธุรกิจนั้นไม่ไคพอ จะทำให้ธนาคารปล่อยไครับความเสียหายไปควย

7. ปริมาณของเงินกู้ หมายถึงวงเงินที่จะให้ใหญ่แก่ธุรกิจประเภทต่าง ๆ ซึ่งการแบ่งให้ธุรกิจแต่ละประเภทจะมากน้อยเพียงไคขึ้นอยู่กับนโยบายของธนาคารที่จะส่งเสริมธุรกิจประเภทไค และขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดควย

8. อำนาจหน้าที่ในการใหญ่ยืม หมายถึงวงเงินที่ผู้บริหารของธนาคารหรือสาขาจะมีอำนาจอนุมัติใหญ่ยืมแต่ละรายใด ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของคณะกรรมการของธนาคารที่จะกำหนดว่า ใครมีอำนาจอนุมัติเงินกู้แต่ละราย ภายในวงเงินเท่าใด ซึ่งนโยบายนี้จะแตกต่างกันในแต่ละธนาคาร

9. ความสามารถจ่ายเงินกู้ วัตถุประสงค์ในการปล่อยเงินกู้ เป็นการช่วยเหลือทางการเงินแก่ธุรกิจ เพื่อนำไปประกอบดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้กำไรเป็นผลตอบแทน เมื่อปล่อยเงินกู้ไปแล้ว ก็ต้องการเงินคืนเมื่อครบกำหนดตามสัญญา ฉะนั้น ธนาคารจะต้องพิจารณาความสามารถของลูกค้าที่จะมาขอขอกู้ว่า มีความสามารถที่จะนำเงินมาชำระคืนแก่ธนาคารได้ตามกำหนดเวลาที่ตกลงไว้หรือไม่ สำหรับเงินกู้ประเภทเบิกเกินบัญชีนั้น ทางธนาคารมักจะกำหนดสัญญาการจ่ายเงินไว้ 1 ปี ในกรณีที่ครบกำหนดสัญญาแล้ว ลูกค้าต้องมาขอต่อสัญญาใหม่ ซึ่งการพิจารณาให้ต่อสัญญานั้นขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจหน้าที่ของธนาคารว่าจะอนุมัติให้ลูกค้าต่อสัญญาหรือไม่

2. นโยบายทางด้านเจ้าหน้าที่เงินกู้

อัตราความเสี่ยงในการใหญ่ยืมนั้น ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากลูกค้า และสรุปผลเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอนุมัติเงินกู้พิจารณาว่า ควรจะอนุมัติหรือไม่ ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางด้านเงินกู้ เริ่มตั้งแต่ผู้ติดต่อสัมภาษณ์ลูกค้าที่มาขอกู้ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานการเงินต่าง ๆ ของผู้ขอกู้ จนถึงคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติเงินกู้แต่ละท่าน ควรจะมีคุณสมบัติต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปเป็นส่วนประกอบบาง นอกจากนี้ทางธนาคารควรกำหนดจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้ให้เพียงพอในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของธนาคาร ภายใต้ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะทำให้อัตราการเสี่ยงต่อนั้นสูญน้อยที่สุด

คุณสมบัติทั่วไปของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านเงินกู้¹⁰ พอสรุปได้ดังนี้

¹⁰สังเวียน อินทวิชัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

1. ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี และมีสามัญสำนึก
2. ต้องเป็นผู้ที่มีวิธีการพิจารณาการขอกู้เงินอย่างละเอียดรอบคอบ มีทัศนคติไปในทางที่ดีมากกว่าไม่ดี คือ มุ่งที่จะเป็นที่ปรึกษาทางการเงินให้แก่ผู้กู้ และมีความซื่อสัตย์
3. ควรมีความรู้และความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น
 - 3.1 การตรวจสอบสินเชื่อ
 - 3.2 การเตรียมข้อมูล (งบดุลและงบกำไรขาดทุน) ทำงบบการเงินเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ทวิวิธีและเทคนิคต่าง ๆ
 - 3.3 การคำนวณอัตราส่วนที่สำคัญต่าง ๆ
 - 3.4 เข้าใจถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สภาพการค้าของท้องถิ่น ของประเทศชาติ และของระหว่างประเทศ ตลอดจนชนิดของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท โดยติดตามข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดด้วย
4. ควรศึกษาเรื่องจิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ เพราะการเข้าใจในเรื่องของมนุษย์คนนั้น เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง มีบุคคลจำนวนมากที่มีความสามารถและมีการมองการณ์ไกล ไม่อาจก้าวไปสู่ตำแหน่งสูง ๆ ตามที่ใฝ่ใฝ่ปรารถนา และมีประสบการณ์มาด้วยเหตุผลแต่เพียงว่า เขาไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้
5. ควรมีการเข้าสมาคม โดยการรวมประชุมงานสังคมธุรกิจและธนาคาร เพื่อจะได้อาสาช่วยในเรื่องการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในธุรกิจและธนาคารเพิ่มขึ้น

3. นโยบายเกี่ยวกับการหาลูกค้า

ในสมัยก่อนการแข่งขันทางด้านการให้กู้ยืมยังมีไม่มากนัก ผู้ที่จะทำการขอกู้เงินจากธนาคาร มักจะมาติดต่อกับธนาคารเอง แต่ปัจจุบันมีการแข่งขันในเรื่องนี้มากขึ้น ธนาคารจึงมีนโยบายในการหาลูกค้า โดยฝึกเจ้าหน้าที่ของธนาคารใหม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเงินกู้และธุรกิจต่าง ๆ ดีพอ และส่งไปติดต่อกับลูกค้าเอง เพราะการที่จะปล่อยให้ลูกค้ามาติดต่อกับธนาคารเองนั้น เป็นการยาก เพราะธนาคารอื่น ๆ ก็ต่างแข่งขันกันในการหาลูกค้าเงินกู้เหมือนกัน

โดยปกติการที่จะทำการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของผู้มีอำนาจอนุมัติเงินกู้ นั้น อาจจะทำการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ แต่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะได้อาจจากการจัดทำมาโดยผู้จัดการสาขาหรือเจ้าหน้าที่ที่ออกเยี่ยมลูกค้า เจ้าหน้าที่ที่ออกเยี่ยมลูกค้าบางคนอาจมีประสบการณ์มาก แต่บางคนอาจมีประสบการณ์น้อยอยู่ จึงต้องมีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะออกเยี่ยมลูกค้า เพื่อให้ทราบแนวทางว่า การออกไปเยี่ยมลูกค้า นั้นต้องการข้อมูลอะไร จากลูกค้าบ้าง เพื่อนำมาจัดทำรายงานเสนอผู้มีอำนาจในการอนุมัติ

ผู้ที่มาขอเงินจากธนาคาร อาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้ที่เคยเป็นลูกค้าของธนาคารมาก่อน (Customers)
2. ผู้ที่กำลังจะมาเป็นลูกค้า (Prospects)

การส่งเจ้าหน้าที่ของธนาคารออกไปติดต่อลูกค้า (ลูกค้าในที่นี้จะหมายรวมทั้ง 2 ประเภท คือ ทั้ง Customers และ Prospects นั้น อาจแบ่งออกเป็น

1. ตามหน้าที่ที่ปฏิบัติของธุรกิจนั้น เช่น ทำการค้าภายในประเทศ และการค้าต่างประเทศ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น การส่งสินค้าออก และการส่งสินค้าเข้า
2. ตามประเภทของธุรกิจ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น ประเภทอุตสาหกรรม ประเภทค้าส่งและค้าปลีก และร้านค้าเอกชน เป็นต้น

4. นโยบายการคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

อัตราดอกเบี้ยในการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง จะต้องถูกกำหนดโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้ดำเนินการและควบคุมตามกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ แต่ถึงกระนั้นกฎต่าง ๆ ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ¹¹

¹¹ ชรินทร์ พินยาวิวิท, เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กำหนดโดย พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์นั้น แตกต่างกันไปตามลักษณะของสินเชื่อแต่ละประเภทซึ่งไม่เหมือนกัน เช่น การให้กู้ยืมเงินแก่กิจการอุตสาหกรรม โดยมีสิ่งทราหิมทรัพย์ หรือ สิ่งทราหิมทรัพย์จำนอง เพื่อเป็นหลักประกันเต็มตามจำนวนเงินในกู้ยืม ต้องไม่เกินร้อยละ 12.5 ต่อปี แต่ถาเป็นเงินกู้ยืมเพื่อธุรกิจ ออย่างอื่นจะไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี

ตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับลงวันที่ 30 มกราคม 2517 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2517 จนถึงปัจจุบัน ได้ประกาศเป็นข้อกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บดอกเบี้ยหรือส่วนลดในอัตราต่าง ๆ กัน ตามประเภทการกู้ยืม ดังนี้

1. การประกอบกิจการอุตสาหกรรม หมายถึงการเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบ หรือผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมด้วยกรรมวิธีใด อันทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมตลอดถึงการทำการวิธีให้วัตถุดิบมีคุณภาพสูงขึ้น หรือมีคุณภาพดีขึ้น ไม่ว่าจะทำโดยใช้เครื่องจักรหรือด้วยมือ เช่น การบ่มยา การอบไม้ การพิมพ์ การผลิตยางรถยนต์ การผลิตเครื่องแก้ว เป็นต้น ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยและส่วนลดสูงสุด ดังนี้

ก. ร้อยละ 10.5 ต่อปี จากการให้สินเชื่อ โดยการซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงิน ทั้งนี้จะมีสิ่งทราหิมทรัพย์จำนองหรือจำนำหรือไม่ก็ตาม

ข. ร้อยละ 12.5 ต่อปี จากการให้กู้ยืม หรือให้เบิกเกินบัญชี โดยมีอสิ่งทราหิมทรัพย์ หรือสิ่งทราหิมทรัพย์ ที่พึงจำนองใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703 หรือตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ.2514 เป็นการประกันเต็มจำนวนเงินที่ในกู้ยืม

ค. ร้อยละ 15 ต่อปี จากการให้กู้ยืม หรือให้เบิกเกินบัญชี ในกรณีที่ไม่มสิ่งทราหิมทรัพย์ในข้อ ข. จำนองเป็นประกัน และจากเงินในกู้หรือเงินเบิกเกินบัญชี เฉพาะส่วนที่เกินกว่าวงเงินจำนองของทรัพย์สินดังกล่าว

2. การประกอบธุรกิจอื่น ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยและส่วนลดใ้สูงสุดในอัตรา ร้อยละ 15 ต่อปี

ช่วงระดับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารคิดจากลูกค้าในขณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการ เงินทุนและปริมาณเงินทุนหมุนเวียนในตลาด ความต้องการ เงินทุนจะเพิ่มขึ้น เมื่อการค้าเจริญรุ่งเรือง และจะลดลงเมื่อกิจการค้าซบเซา ส่วนปริมาณเงินทุนหมุนเวียน จะมากหรือน้อย จะถูกกำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะเป็นผู้ควบคุมปริมาณเงินของประเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับอัตราเงินสัณฐานที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องดำรงไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการให้มีเงินทุนหมุนเวียนในตลาดน้อย ก็กำหนดอัตราเงินสัณฐานให้สูงขึ้นในทางตรงกันข้าม ถ้าต้องการให้มีเงินทุนหมุนเวียนในตลาดเพิ่มขึ้น ก็จะลดอัตราเงินสัณฐานของธนาคารพาณิชย์ให้ต่ำลง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้นั้น เป็นอัตราสูงสุดที่สามารถจะคิดจากลูกค้าได้ แต่อัตราค่าสุดไม่ได้กำหนดไว้ ฉะนั้น การคิดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ จึงจำเป็นต้องคิดในอัตราสูงพอที่จะให้คุ้มกับต้นทุนของ เงินทุนบวกกับค่าใช้จ่ายและผลกำไรที่คาดว่าจะได้รับ แต่ต้องอยู่ภายใต้อัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ระดับอัตราดอกเบี้ยที่คิดโดยธนาคารพาณิชย์ยอมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะตัดสินว่า ลูกค้าผู้ชอภุมักจะขอกู้จากธนาคารแห่งใด หากว่าปัจจัยที่ต้องพิจารณาอย่างอื่นเหมือนกัน

5. นโยบายการรักษาสภาพคล่องของธนาคาร

ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันตลาดเงินแห่งหนึ่งที่ได้อาศัยเงินฝากจากบริษัท ห้างร้าน พ่อค้าและประชาชนทั่วไป นำไปให้กู้ยืมแก่วงการธุรกิจและประชาชนทั่วไปที่มาขอกู้จากธนาคารอีกต่อหนึ่ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน แหล่งที่มาของเงินทุนธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย เงินกองทุน และเงินฝาก ซึ่งประกอบด้วย เงินฝากเผื่อเรียก (Demand Deposits) และเงินฝากประจำ (Time Deposits) การที่ธนาคารพาณิชย์จะนำเงินไปให้กู้ยืมทั้งหมดยอมเป็นไปไม่ได้ เพราะไม่ทราบว่าผู้ฝากจะต้องการนำเงินไปใช้เมื่อใด เพื่อเป็นการรักษาสภาพคล่องของธนาคาร กล่าวคือ ธนาคารสามารถจ่ายเงินคืนเมื่อผู้ฝากต้องการได้ตลอดเวลา ธนาคารจึงต้องมีหน้าตักเงิน หรือสำรองเงินไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการไถถอนของผู้ฝากในเวลาที่ต้องการ การสำรองเงินนี้ไม่จำเป็นจะต้องสำรอง

ไว้ในระดับเดียวกันเสมอไป และแต่ละธนาคารก็ไม่จำเป็นต้องเท่ากันด้วย ดังนั้น ปัญหาจึงมีอยู่ว่า แต่ละธนาคารจะสำรองเงินไว้ในระดับใดจึงจะเหมาะสม เพื่อนำเงินส่วนที่เหลือไปแสวงหาผลประโยชน์ในการให้กู้ยืมให้มากที่สุด

เพื่อเป็นการรักษาสภาพคล่องของธนาคาร และคุ้มครองผู้ฝากเงิน รัฐบาลจึงออกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ 2505 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินสดสำรองไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามมาตรา 11 ซึ่งตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับลงวันที่ 18 เมษายน 2512 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรองไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ของยอดเงินฝากรวม ต่อมาในวันที่ 30 มกราคม 2517 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนอัตราเงินสดสำรองดังกล่าวเป็นร้อยละ 8 ของเงินฝากรวม จนกระทั่งในที่สุดธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2517 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินสดสำรองไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ของยอดเงินฝากรวม อัตราส่วนที่ต้องดำรงนี้ให้ถือเอาส่วนเฉลี่ยรายสัปดาห์ของเงินสดสำรอง และยอดเงินฝากแต่ละวัน โดยให้ถือเอาวันศุกร์เป็นวันเริ่มต้น และวันพฤหัสบดี ของสัปดาห์ถัดไป เป็นวันสุดท้ายของสัปดาห์

นอกจากต้องดำรงเงินสดสำรองไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นการรักษาสภาพคล่องของธนาคาร และเป็นการคุ้มครองเงินฝากแล้ว ส่วนที่เหลือก็สามารถนำมาให้กู้ยืมได้ แต่ธนาคารก็จะต้องมีการสำรองเงินไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน

- สำหรับผู้ฝากจำนวนหนึ่งที่ธนาคารคาดว่าจะต้องมาถอนเงินออกไปใช้
อย่างแน่นอน

- สำหรับผู้ฝากที่ต้องการถอนเงินในภาวะฉุกเฉิน

- สำหรับผู้ที่จะมีค่าใช้จ่ายที่ขอเบิกเกินบัญชีไว้

การสำรองเงินจำนวนใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการประกอบการของธนาคารที่เคยผ่านมาแล้ว ต้องอาศัยความรอบรู้ และการคาดคะเนปัจจัยต่าง ๆ เช่น ประเภท

ลักษณะความเคลื่อนไหวของเงินฝากว่า ระยะเวลาใดบ้างที่มีผู้ฝากหรือผู้กู้ไคของเงิน เบิกเกินบัญชีถอนเงินออกไปไคมาก เมื่อถึงระยะนั้นธนาคารก็เตรียมเงินสำรองไว้ มาก ถ้ามีน้อยก็เตรียมสำรองไว้น้อย เพราะถ้าสำรองไว้มากจะทำให้ธนาคาร เสียประโยชน์ในการ เก็บเงินไว้เฉย ๆ แทนที่จะนำเงินไปลงทุนระยะสั้นอย่างอื่น เช่น ทั่วเงิน คลังและพันธบัตรรัฐบาล หุ้นและหุ้นกู้ของบริษัทต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีคงขายคล่อง ปลอดภัย และจ่ายเงินปันผลสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

6. นโยบายเกี่ยวกับหลักประกัน

เพื่อเป็นการป้องกันอัตราการเสี่ยงต่อหนี้สูญที่จะเกิดจากการใหญ่ขึ้น ในกรณีที่ ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้เมื่อสัญญาครบกำหนดแล้ว ธนาคารจะเรียกหนี้คืนด้วยการยึด หลักประกันนั้นนำมาขายทอดตลาด เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ที่ค้างอยู่ การยึดหลักประกันขาย ทอดตลาดนี้ เป็นวิธีสุดท้ายที่ธนาคารจะดำเนินการในการชำระหนี้คืน เพราะวัตถุประสงค์ ของธนาคารในการใหญ่ขึ้น ก็เพื่อให้ธุรกิจดำเนินงานมีผลกำไรนำมาใช้คืนเงินกู้้นมากกว่า การชำระหนี้วิธีอื่นในสมัยก่อน การใหญ่ขึ้นของธนาคารพาณิชย์มักจะถือหลักประกันเป็นสิ่ง สำคัญที่สุด แต่ในปัจจุบัน รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น การใหญ่ขึ้นของ ธนาคารพาณิชย์แก่ธุรกิจบางประเภท อาจจะไม่ต้องมีหลักประกันก็ได้ แต่ต้องเป็นธุรกิจที่ มีโครงการในการดำเนินงานดีมาก ซึ่งก็มีเป็นส่วนน้อย ส่วนมากมักจะขอหลักประกันไว้ เพื่อลดอัตราความเสี่ยงของธนาคารมากกว่า ไม่มีเจตนาที่จะรีบหรือขายทอดตลาดหลัก ทรัพย์ใด ๆ เพราะธนาคารจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เสียเวลา และอาจเสียชื่อเสียงทาง คานสังคมอีกด้วย

หลักทรัพย์ที่จะนำมาวางประกันต่อธนาคารพาณิชย์ เพื่อเป็นหลักประกัน เงินกู้้น มีทั้งประเภทอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในเรื่องหลักประกัน